

(наприклад, через застосунок «Дія») для забезпечення реалізації прав громадян у дистанційному форматі, що стає адаптивною відповіддю на виклики війни.

Основним висновком є те, що попри правомірні обмеження, ядро прав людини має залишатися недоторканим, а будь-які втручання повинні бути пропорційними, тимчасовими та здійснюватися виключно на підставі закону з метою збереження суверенітету та життя громадян.

Список використаних джерел:

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Рішення Конституційного Суду України від 01.06.2016 р. №2-рп/2016 у справі у справі за конституційним поданням Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо відповідності Конституції України (конституційності) положення третього речення частини першої статті 13 Закону України «Про психіатричну допомогу» (справа про судовий контроль за госпіталізацією недієздатних осіб до психіатричного закладу). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-16#Text>.

ВАСИЛЮК Поліна Юріївна,

здобувач вищої освіти бакалавра навчально-наукового інституту поліцейської діяльності Національна академія внутрішніх справ, м. Київ

Науковий керівник:

МИРОНЕНКО Валентина Петрівна,

кандидат юридичних наук, професор доцент кафедри цивільного права та процесу Національна академія внутрішніх справ, м. Київ

ПОПЕРЕДЖЕННЯ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Сфера соціального забезпечення є важливим напрямом реалізації соціальної функції держави, що гарантує громадянам право на соціальний захист. Відповідно до ст. 46 Конституції України, громадяни мають право на забезпечення у разі втрати працездатності, безробіття, старості та в інших випадках, передбачених законом. В умовах воєнного стану значення цієї сфери посилюється, що обумовлює збільшення бюджетних витрат та одночасно підвищує ризики корупційних проявів.

Корупція у сфері соціального забезпечення призводить до порушення принципів соціальної справедливості, неефективного використання бюджетних коштів та зниження довіри до держави. У зв'язку з цим актуальним є дослідження шляхів попередження корупційних ризиків у цій сфері

Соціальне забезпечення визначається як система правових, економічних та організаційних заходів, спрямованих на забезпечення громадян у разі настання соціальних ризиків. Його правове регулювання здійснюється на основі Конституції України, а також спеціального законодавства, зокрема Закону України «Про соціальні послуги» та Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям».

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про соціальні послуги», соціальні послуги є діями, спрямованими на подолання складних життєвих обставин. Система соціального забезпечення функціонує на принципах адресності, доступності, рівності та соціальної справедливості.

Разом із тим значна кількість нормативних актів, складність процедур призначення виплат і наявність дискреційних повноважень у посадових осіб створюють передумови для виникнення корупційних ризиків, що потребує належного правового регулювання та контролю.

Корупційні ризики у сфері соціального забезпечення – це сукупність умов, що сприяють вчиненню корупційних правопорушень при наданні соціальних виплат і послуг. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції», корупція пов'язана з використанням службових повноважень з метою одержання неправомірної вигоди.

До основних проявів корупційних ризиків належать: зловживання службовим становищем при призначенні соціальних виплат, вимагання неправомірної вигоди, штучне затягування розгляду документів, а також незаконне отримання соціальної допомоги на підставі недостовірних даних.

Причинами таких ризиків є недосконалість законодавства, складність адміністративних процедур, недостатній рівень автоматизації процесів та наявність дискреційних повноважень у посадових осіб. Важливим фактором є також обмежений контроль за використанням бюджетних коштів.

Крім того, у період воєнного стану збільшення кількості отримувачів соціальної допомоги та необхідність оперативного прийняття рішень можуть сприяти зростанню корупційних проявів, що підвищує актуальність їх попередження.

Попередження корупційних ризиків передбачає комплекс заходів, спрямованих на усунення умов їх виникнення. Одним із ключових напрямів є вдосконалення законодавства, зокрема чітке визначення повноважень органів влади та процедур призначення соціальних виплат відповідно до вимог Закону України «Про запобігання корупції».

Важливим інструментом є цифровізація сфери соціального забезпечення, яка передбачає впровадження електронних реєстрів, автоматизованих систем обробки даних та електронного документообігу. Це дозволяє мінімізувати людський фактор і зменшити можливості для зловживань.

Також необхідним є посилення контролю за використанням бюджетних коштів, зокрема шляхом проведення аудиту та моніторингу, а також забезпечення прозорості діяльності органів соціального захисту. Відповідно до ст. 19 Конституції України, органи державної влади повинні діяти лише на підставі та в межах

повноважень, передбачених законом, що є важливою гарантією запобігання корупції.

Таким чином, ефективне попередження корупційних ризиків можливе лише за умови поєднання правових, організаційних та технологічних заходів.

У ході дослідження встановлено, що сфера соціального забезпечення відіграє ключову роль у реалізації соціальної функції держави та забезпеченні конституційних прав громадян. Водночас вона залишається однією з найбільш вразливих до корупційних проявів через значний обсяг бюджетного фінансування, складність процедур призначення соціальних виплат та наявність дискреційних повноважень у посадових осіб.

З'ясовано, що корупційні ризики у цій сфері мають комплексний характер і проявляються у зловживанні службовим становищем, незаконному отриманні соціальних виплат, непрозору розподілі бюджетних коштів та інших правопорушеннях. Їх виникнення обумовлене як недоліками нормативно-правового регулювання, так і організаційними проблемами, зокрема недостатнім рівнем контролю та автоматизації процесів.

Особливу увагу слід звернути на те, що в умовах воєнного стану та зростання соціальних витрат держави зазначені ризики мають тенденцію до посилення, що потребує своєчасного реагування з боку державних органів.

Обґрунтовано, що ефективне попередження корупційних ризиків можливе лише за умови комплексного підходу, який передбачає вдосконалення законодавства, підвищення прозорості діяльності органів соціального захисту, впровадження сучасних цифрових технологій та посилення контролю за використанням бюджетних коштів. Важливим є також формування належного рівня правової культури та антикорупційної свідомості як серед посадових осіб, так і серед громадян.

Таким чином, реалізація системних заходів, спрямованих на мінімізацію корупційних ризиків, сприятиме підвищенню ефективності функціонування системи соціального забезпечення, забезпеченню принципів соціальної справедливості та зміцненню довіри суспільства до держави.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 р. № 1700-VII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
3. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 р. № 2671-VIII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19>
4. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям: Закон України від 1 червня 2000 р. № 1768-III (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14>
5. Деякі питання надання соціальних послуг: постанова Кабінету Міністрів України від 1 червня 2020 р. № 587 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-п>

6. Про затвердження Положення про Міністерство соціальної політики України: постанова Кабінету Міністрів України від 17 червня 2015 р. № 423 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/423-2015-п>
7. Болотіна Н. Б. Право соціального забезпечення України: навч. посіб. Київ: Знання, 2022. 312 с.
8. Синьова Л. М. Право соціального забезпечення: сучасні проблеми та перспективи розвитку. *Юридична наука*. 2023. № 2. С. 45–49.
9. Антикорупційна стратегія на 2021–2025 роки: Закон України від 20 червня 2022 р. № 2322-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2322-20>
10. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua>

ВЕРЕНКІЮТОВА Ольга Валеріївна,
кандидат юридичних наук
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
навчально-наукового інституту
права та психології
Національна академія внутрішніх справ,
м. Київ

ВЕДЕННЯ РЕЄСТРУ ПОШКОДЖЕНОГО ТА ЗНИЩЕНОГО МАЙНА ЯК ЧАСТИНА ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ВІДШКОДУВАННЯ ШКОДИ, ЗАВДАНОЇ ВНАСЛІДОК ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ

Проблема компенсації шкоди, завданої у зв'язку з пошкодженням чи знищенням житла внаслідок збройного конфлікту уже давно не є новою для України. Вперше вона постала перед державою у 2014 році у зв'язку з початком воєнних дій на території Донецької і Луганської областей, які агресор (Російська Федерація) намагався видати за конфлікт усередині українського суспільства. Однак із початком повномасштабного вторгнення Російської Федерації в лютому 2022 року ця проблема постала ще більш гостро: руйнування аж до повного знищення зазнала значна частина житлового фонду по всій лінії фронту, а мільйони людей були змушені терміново покинути своє житло у пошуках безпечних місць проживання. На жаль, за весь час існування збройного конфлікту на території України по-справжньому ефективного механізму компенсації шкоди, завданої у зв'язку з руйнуванням житла, вироблено так і не було. Причин цьому щонайменше дві: міжнародні та внутрішньодержавні. Що стосується міжнародних причин, то попри всі прагнення європейської спільноти запровадити ефективні та дієві механізми притягнення держав-агресорів до відповідальності за порушення прав людини внаслідок воєнних дій, ці прагнення так і не були реалізовані [1, с.98].

Активні обстріли міст ракетами та артилерією є складовою тактики бойових дій, що веде Росія, це призводить до значних руйнувань житлового фонду в містах і селищах, особливо тих, які знаходяться біля лінії фронту. Внаслідок бойових дій